

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/229/2018
Identifikačné číslo spisu: 8113206509
Dátum vydania rozhodnutia: 30.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8113206509.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. S. a 2/ I. S., bývajúcich vo I. Š. Č.. XXX, zastúpených JUDr. Igorom Šafrankom, advokát so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov č. 163/66, proti žalovanej TOMA úverová a leasingová a. s., so sídlom v Čadci, Májová č. 1319, IČO: 36 664 090, zastúpenej AK JUDr. Marek Hic, s.r.o., so sídlom v Martine, P. O. Hviezdoslava č. 10625/23B, IČO: 36 865 036, o čiastočnú neplatnosť právneho úkonu a o zaplatenie 9 342,58 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8 C 64/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. mája 2018 sp. zn. 6 Co 2/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. októbra 2017 č.k. 8 C 64/2013-179:

a/ určil, že zmluva o zriadení záložného práva č. 20505 uzavretá 18. marca 2008 stranami sporu, predmetom ktorej je záloh - nehnuteľnosť v katastrálnom území I. Š. vedená na liste vlastníctva č. XXX ako byt č. 5 na 2. poschodí bytového domu so súpisným č. XXX vo I. Š. v podiele 1/1 na parcele č. KN C XXX a spoluvlastnícky podiel 77/466 na spoločných častiach a zariadeniach domu (ďalej len „sporná záložná zmluva“), je v neplatná časti čl. V. bod 1/, v zmysle ktorej „výkon záložného práva môže záložný veriteľ začať z dôvodu podľa § 151j ods. 1 Občianskeho zákonníka, teda ak pohľadávka zabezpečená záložným právom nie je riadne a včas splnená (obligačným dlžníkom) alebo tiež ak si dlžník nebude plniť povinnosti zo zmluvy o úvere a všeobecných obchodných podmienok záložného veriteľa. Zmluvné strany sa dohodli, že výkon záložného práva môže záložný veriteľ realizovať najmä nasledovanými spôsobmi: a) predat' záloh na dobrovoľnej dražbe podľa zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách v platnom znení; b) predat' záloh priamo ktorejkoľvek tretej osobe za minimálnu predajnú cenu vo výške hodnoty zálohu v zmysle čl. II. tejto zmluvy tzv. predajom z ruky „ (ďalej len „sporná časť záložnej zmluvy“).

b/ zamietol vzájomnú žalobu žalovanej na zaplatenie 9 342,58 € s príslušenstvom,

c/ uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobcom trovy konania v rozsahu 100 %.

1.1. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobcovia mali voči bytovému družstvu dlh, preto z obavy zo straty bývania uzavreli 13. decembra 2007 so spoločnosťou Slovenský bytový servis, s. r. o. t.č. Harmony INVESTMENT, s. r. o. príkaznú zmluvu a zmluvu o pôžičke, predmetom ktorej bolo poskytnutie pôžičky vo výške dlhu žalobcov u vlastníka bytu, kúpnej ceny a poplatkov v celkovej výške 151 030,50 Sk, ďalej sprostredkovanie prefinancovania dlhov žalobcov a následné zabezpečenie hypotekárneho úveru na vrátenie pôžičky a zaplatenie odmeny príkazníka. Súd prvej inštancie konštatoval, že táto zmluva neobsahuje náležitosti podľa § 4 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, a to ročnú úrokovú sadzbu a RPMN. V ten istý deň (t.j. 13. decembra 2007) žalobcovia uzavreli so žalovanou zmluvu o úvere s tým, že časť 220 000,- Sk bude vyplatená Slovenskému bytovému servisu, s. r. o. a suma 7 400,- Sk bude predstavovať poplatok za zabezpečenie úveru, ktorý bol vyplatený uvedenej spoločnosti. Následne žalobcovia uzavreli so žalovanou 18. marca 2008 spornú záložnú zmluvu na nehnuteľnosť, ktorej sa stali už spoluvlastníkmi, s uvedením hodnoty bytu minimálne 300 000,- Sk. Žalobcovia uhradili žalovanému sumu 98 257,75 Sk, predstavujúcu 31 splátok a časť 32. splátky. Keďže ďalšie splátky prestali žalobcovia uhrádzať, žalovaná im oznámila začatie výkonu záložného práva k bytu s tým, že ich dlh predstavuje 341 875,27 Sk. Súd prvej inštancie s prihliadnutím na tieto skutočnosti akcentoval, že žalobcom bol na základe týchto zmlúv poskytnutý len zlomok finančných prostriedkov. Predmetné prostriedky boli prevádzané medzi jednotlivými spoločnosťami s následkom (pre žalobcov ako spotrebiteľov) zaplatiť poplatky spoločnosti Slovenský bytový servis, s. r. o. v sume 30 000,- Sk ako odmenu, v sume 7 400,- Sk ako poplatok za zabezpečenie úveru a v sume 8 000,- Sk ako náklady spojené s následným poskytnutím úveru. Z toho súd prvej inštancie vyvodil rozpor spornej záložnej zmluvy s dobrými mravmi. Žalobcovia za poskytnuté prostriedky vo výške cca 180 000,- Sk (151 030,50 Sk + 30 969,50 Sk) mali pri riadnom splácaní počas 16 rokov zaplatiť sumu prevyšujúcu 490 000,- Sk, t.j. viac ako dvojnásobok. Na zabezpečenie tejto podlžnosti založili svoj byt, hodnota ktorého je v súčasnosti nepochybne vyššia ako hodnota uvedená v spornej záložnej zmluve (300 000,- Sk). Princíp proporcionality medzi výškou dlhu a hodnotou zálohu teda v ich prípade zachovaný nebol. Okrem toho ich nehnuteľnosť by mohla byť prevedená na inú osobu priamym predajom bez určenia jej hodnoty znaleckým posudkom. Žalobcovia síce podpísali zmluvy s tým, že podmienky zmluvy sa nepriečia dobrým mravom, nie sú uzavreté v tiesni, ani za nápadne nevýhodných podmienok, ide však o irelevantné vyhlásenia. Išlo o zmluvy vopred pripravené, ktorých obsah spotrebiteľ spravidla podstatným spôsobom neovplyvňuje. Súd prvej inštancie poukázal na to, že bol viazaný petitom žaloby, a preto mohol určiť neplatnosť len spornej časti záložnej zmluvy. Pokiaľ žalovaná v konaní uplatnila tzv. zosplatený zvyšok úveru tvrdiac, že finančné prostriedky z úverovej zmluvy poskytla žalobcom 1/ a 2/, konštatoval, že táto skutková okolnosť nebola preukázaná a finančné prostriedky na totožný účel (splatenia dlhu žalobcov) uhradila iná obchodná spoločnosť v období ešte pred uzavretím zmluvy o úvere. Žalovaná finančné prostriedky neposkytla na účet žalobcov, ale na účet bytového družstva. Dodal, že Slovenský bytový servis, s. r. o. je samostatným právnym subjektom, ktorý finančné prostriedky potrebné na úhradu nedoplatku, poplatkov z omeškania a kúpnej ceny bytu uhradil na účet prenajímateľa. Taktiež z výpisu bankového účtu žalobcu 1/ vyplýva, že finančné prostriedky vo výške 30 969,50 Sk poukázala žalobcom spoločnosť Slovenský bytový servis s. r. o., a nie žalovaná. Vzhľadom na to žalovaná (ktorá žalobcom neposkytla predmetnú sumu) nie je aktívne vecne legitimovaná domáhať sa vrátenia finančných prostriedkov z úverovej zmluvy.

1.2. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. mája 2018 sp. zn. 6 Co 2/2018 napadnutý rozsudok potvrdil, pričom stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. V odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalovanej, podľa ktorej je napadnutý rozsudok arbitrárny, nepreskúmateľný a nie je zřejmé, na základe akých dôvodov súd dospel k jednotlivým záverom.

2.2. V ďalšej časti odôvodnenia rozsudku odvolací súd citoval § 151a Občianskeho zákonníka a uviedol, že v rámci výkonu záložného práva sa záložný veriteľ môže uspokojiť aj predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona, čo vyplýva z § 151j ods. 1 Občianskeho zákonníka. Týmto osobitným zákonom je zákon č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách, ktorý umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok záložcu bez predchádzajúceho odobrenia súdom. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd, ale spravidla podnikatelia. Pri takomto mimosúdnom výkone záložného práva posudzujú otázku, či a v akej výške pohľadávka existuje, podnikatelia majúci na takomto výkone vlastný finančný záujem; títo ale v praxi pristupujú k zjednodušeniu v tom zmysle, že ak dlžník neplní záväzky, ide o dôvod vykonať záložné právo; výška pohľadávky po jej splatnosti nie je vtedy pre nich rozhodujúca.

2.3. I keď Súdny dvor Európskej únie vo veci Kušionová c/a Smart Capital (C-34/13) nedeklaroval rozpor slovenskej právnej úpravy mimosúdneho výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby s právom Európskej únie, pre posúdenie dôvodnosti žaloby v danom spore sú významné dôvody tohto rozhodnutia, v zmysle ktorých strata rodinného obydla môže vážne ohroziť nielen práva spotrebiteľa, ale aj uviesť rodinu dotknutého spotrebiteľa do osobitne citlivej situácie. Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že strata bývania je jedným z najvážnejších zásahov do práva na rešpektovanie obydla a každý, komu takýto vážny zásah hrozí, musí mať možnosť súdneho preskúmania primeranosti takého opatrenia. Právo na obydle je považované za základné právo, ktoré musí vnútroštátny súd zohľadňovať.

2.4. V danom spore je zrejмый konflikt dvoch práv: a/ práva žalovanej požadovať od žalobcov ako dlžníkov splnenie dlhu a b/ práva žalobcov na obydle. Povinnosťou súdov je tento konflikt práv vyriešiť. Pre jeho vyriešenie je nevyhnutné posúdenie primeranosti výkonu záložného práva. Právna úprava komplexne administratívne stropy ani iné konkrétne pravidlá brániace neproporcionálnemu postupu nestanovuje. V ustanovení § 3 ods. 6 zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách stanovený limit 2 000,- € reaguje na najväčšie neprimeranosti, no nevytvára prekážku pre test proporcionality v každej jednej veci výkonu záložného práva. Hranica 2 000,- € bola stanovená v súvislosti s drobnými nedoplatkami za užívanie bytu. Právna úprava explicitne nestanovuje povinnosť záložného veriteľa upustiť od výkonu záložného práva v prípade jeho neprimeranosti. Výkon záložného práva ako každý iný výkon práva musí byť ale v súlade so zásadou dobrých mravov (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

2.5. Podľa názoru odvolacieho súdu je správny záver súdu prvej inštancie, že sporná časť záložnej zmluvy je neplatná. Odvolací súd zdôraznil, že žalobcovia za reálne poskytnuté prostriedky vo výške cca 180 000,- Sk (151 030,50 Sk + 30 969,50 Sk) mali zaplatiť pri riadnom splácaní počas 16 rokov sumu prevyšujúcu 490 000,- Sk, teda viac ako dvojnásobok. Na zabezpečenie tejto podlžnosti pritom žalobcovia založili svoj byt, ktorého hodnota je v súčasnosti nepochybne značne vyššia ako hodnota uvedená v spornej záložnej zmluve (300 000,- Sk). Princíp proporcionality medzi výškou dlhu a hodnotou zálohu teda nebol zachovaný. Súd prvej inštancie správne zohľadnil tiež to, že sporná časť záložnej zmluvy umožňovala prevod založenej nehnuteľnosti na inú osobu priamym predajom bez určenia jej hodnoty znaleckým posudkom, pričom dospel k správnenému záveru o rozpore spornej časti záložnej zmluvy s dobrými mravmi. Žalovaná spornú záložnú zmluvu, v ktorej si túto klauzulu vymienila, vopred pripravila a predložila na podpis žalobcom. Takéto jej konanie nemôže požívať v demokratickej spoločnosti právnu ochranu. Realizáciou záložného práva žalovanou reálne hrozí žalobcom neprimeraný zásah do práva na obydle a práva na súkromný a rodinný život. Bez akejkoľvek súdnej kontroly je možné predajom nehnuteľnosti zbaviť záložcov a ich rodinných príslušníkov obydla, a to len na základe písomného vyhlásenia záložného veriteľa o pravosti, výške a splatnosti pohľadávky, pre ktorú sa výkon záložného práva realizuje.

2.6. Za správny považoval odvolací súd tiež záver súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalovanej vo vzťahu k jej vzájomnej žalobe. Aj podľa názoru odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania vyplynulo, že vzájomnou žalobou uplatňované finančné prostriedky neposkytla žalobcom žalovaná, ale ich poskytla iná právnická osoba. Súd prvej inštancie správne ustálil, že úverová zmluva, z ktorej vyvodzuje žalovaná svoj nárok, bola uzavretá na inú sumu, ale na totožný účel (nadobudnutie nehnuteľnosti pre bytové účely).

2.7. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala

z § 420 písm. e/ a f/ CSP a tiež § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP.

3.1. Podľa jej názoru rozhodoval v danom spore vylúčený sudca (§ 420 písm. e/ CSP), čo vyplýva z celkového postupu súdov oboch inštancií, ich zrejmeho disproporčného prístupu k stranám, jednostranného vyhodnocovania skutkového a právneho stavu, ignorovania skutočností vyznievajúcich v neprospech dlžníka, založenia rozhodnutia na „absurdnom“ a neúplnom skutkovom stave, neprihliadnutia na rozloženie dôkazného bremena a zjavného nadržovania žalobcom. Ide o okolnosti takej závažnosti a intenzity, s prihliadnutím na ktoré nemožno hovoriť o nestrannom a objektívnom posúdení veci.

3.2. Nesprávny procesný postup súdov zasahujúci jej do práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP videla žalovaná v tom, že „súdy neustálili relevantný skutkový stav, nepoužili relevantné právne normy a ich skutkové a právne závery sú svojvoľné a neudržateľné, popierajúce zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, rozhodovaním v rozpore s princípom spravodlivosti a arbitrárne“. V súvislosti s tým uviedla, že v konaní náležite preukázala uzavretie úverovej zmluvy, ktorá obsahovala všetky zákonom stanovené náležitosti, a tiež to, že na jej podklade bol žalobcom reálne poskytnutý úver. Touto zmluvou bolo dohodnuté, že prvá časť úveru vo výške 220 000,- Sk bude na základe žiadosti žalobcov poukázaná na účet spoločnosti Slovenský bytový servis, s. r. o.; druhá časť úveru (7 400,- Sk), ktorá zodpovedala poplatku za zabezpečenie úveru, bola na základe žiadosti žalobcov poukázaná na nimi označený bankový účet. Táto dohoda bola realizovaná 17. apríla 2008. Podľa presvedčenia žalovanej nie je významné, že finančné prostriedky, ktoré boli na základe úverovej zmluvy poskytnuté žalobcom, neboli vyplatené na ich osobný účet v banke. Súdy napriek takto zistenému skutkovému stavu dospeli k nepodloženému záveru, že žalovaná žalobcom predmetné finančné prostriedky neposkytla.

3.3. Procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP vyvodzovala žalovaná tiež z toho, že napadnutý rozsudok je - podľa jej názoru - nepreskúmateľný, nedostatočne odôvodnený a nemajúci náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Podľa nej odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje výpočet skutočností známych zo spisu, absentuje v ňom ale vysvetlenie právnych úvah, ku ktorému dospel odvolací súd vo vzťahu k písomne uzavretej úverovej zmluve a dokazovaním preukázanému poskytnutiu úveru žalobcom. Odvolací súd podal len všeobecnú charakteristiku záložnej zmluvy a dobrých mravov, nekonkretizoval ale svoje závery dostatočne na daný prípad, ignoroval odvolaciu argumentáciu žalovanej, ktorá sa týkala prípustnosti uzavretia takej úverovej zmluvy, na podklade ktorej sa peňažné prostriedky neposkytujú dlžníkovi v hotovosti alebo na jeho bankový účet, ale tak, že po dohode s ním sú za účelom splnenia dlžníkovho (skoršieho) dlhu vyplatené tretej osobe. Tú okolnosť, že odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nevyrovnal s judikatúrou, ktorú označila v odvolaní, považovala dovolateľka za „úplne najpodstatnejšiu skutočnosť“ zakladajúcu aj z tohto dôvodu prípustnosť jej dovolania.

3.4. Splnenie predpokladov prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP vyvodzovala žalovaná z toho, že súdy sa riešením otázky (či je z hľadiska poskytnutia úveru relevantné aj poukávanie peňažných prostriedkov na iný účet, než je osobný účet dlžníka v banke) odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), konkrétne rozhodnutí sp. zn. ObdoV 47/2001, 4 Obo 157/2004 a 1 Obo 69/2010.

3.5. Podľa názoru žalovanej je jej dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP aj preto, lebo odvolací súd sa pri riešení otázky, či v prípade žaloby o určenie neplatnosti záložnej zmluvy musí žalobca preukázať existenciu jeho naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu prezentovanej rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 31/2011, 3 Cdo 112/2004, ale najmä 4 Cdo 89/2007 a 3 Cdo 24/2017. V danom prípade žalobcovia nemohli mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti (spornej časti) záložnej zmluvy, preto v zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 91/2006 mala byť ich žaloba bez ďalšieho zamietnutá. Išlo totiž o žalobu o určenie inej právnej skutočnosti nevyplývajúcej zo žiadnej osobitnej právnej normy; takáto žaloba nie je v zmysle § 137 písm. d/ CSP prípustná.

3.6. Ďalší dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP videla žalovaná v nerešpektovaní kľúčových postulátov (princípov) spravodlivého súdneho konania v procese dokazovania, ktorými sú nestrannosť, nezvýhodňovanie jednej strany na úkor druhej procesnej strany a významné procesné pravidlá zakazujúce opomenuté dôkazy, neprípustné dôkazy a svojvoľné hodnotenie dôkazov. Súdy v danom spore tieto princípy nerešpektovali. Napriek tomu, že v priebehu dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že strany uzavreli úverovú zmluvu, na podklade ktorých žalovaná

poskytla žalobcom peňažné prostriedky, dospeli súdy k nepodloženému záveru, podľa ktorého žalovaná tieto prostriedky žalobcom neposkytla.

3.7. Z týchto dôvodov žalovaná žiadala rozsudky súdov oboch inštancií zrušiť a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Spis bol súdom prvej inštancie predložený najvyššiemu súdu s tým, že dovolanie bolo podané oneskorene. Najvyšší súd však dospel k záveru, že dovolanie bolo podané včas.

6. Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods. 1 veta prvá CSP).

7. Lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca (§ 121 ods. 3 CSP). Ak koniec lehoty pripadne na sobotu alebo deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (§ 121 ods. 4 CSP).

8. Z obsahu doručky pripojenej v spise k č.l. 252 vyplýva, že dovolaním napadnutý rozsudok bol právnenému zástupcovi žalovanej doručený 16. júla 2018. Koniec lehoty stanovenej v § 427 ods. 1 veta prvá CSP, v ktorej mala žalovaná procesnú možnosť podať dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, pripadol na nedeľu 16. septembra 2018, preto posledným dňom tejto lehoty bol 17. september 2018 (pondelok) ako najbližší pracovný deň. V zmysle doplňujúcej informácie, vyžiadanej na základe pokynu najvyššieho súdu z 30. septembra 2019 (č.l. 306 spisu), bolo dovolanie odoslané v elektronickej podobe 17. septembra 2018.

9. Žalovaná teda podala dovolanie v lehote uvedenej v § 427 ods. 1 veta prvá CSP.

10. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej treba odmietnuť.

11. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky; podobne, pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu).

I.

12. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v

tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací důvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

14. Ustanovenie § 420 CSP je zamerané výlučne na „procesné“ nesprávnosti (procesné vady zmätočnosti), ku ktorým môže v praxi dôjsť (resp. ku ktorým v praxi dochádza) v civilnom sporovom (mimosporovom) konaní. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil dovolateľom namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovanej, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

II.

15. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 420 písm. e/ CSP.

16. V súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky dovolací súd poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované ako judikát R 59/1997, v zmysle ktorého neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. g/ Občianskeho súdneho poriadku, posúdiť túto otázku samostatne. Tento judikát, prijatý za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, je vo vzťahu k § 420 písm. e/ CSP aktuálny aj za právnej úpravy civilného sporového (mimosporového) konania účinne od 1. júla 2016.

17. Sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (§ 49 ods. 1 CSP). Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 2 CSP). Ak sa námietka zaujatosti týka len okolností, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu alebo jeho rozhodovacej činnosti, súd na námietku zaujatosti neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá (§ 53 ods. 3 CSP).

18. V zmysle uvedených ustanovení je právne významný vzťah sudcu buď k veci (kedy má sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia), alebo k stranám sporu (o taký vzťah išlo vtedy, ak sudca mal k stranám určitý osobný vzťah, so zreteľom na ktorý bolo možné pochybovať o jeho nezaujatosti) alebo k zástupcom procesných strán. Samotné pochybnosti strany o existencii takéhoto vzťahu sudcu nie sú určujúce; rozhodujúcim je, či reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne zakladať legitímne pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Ustanovenie § 49 ods. 2 CSP ale jednoznačne vylučuje z dôvodov zakladajúcich zaujatosť sudcu tie okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v spore alebo v jeho rozhodovaní v iných prípadoch. A práve také okolnosti uplatnila žalovaná. So zreteľom na podstatu, obsah a predmet týchto námietok (toho, čoho sa týkajú) dovolací súd konštatuje, že dovolateľkou uvádzané okolnosti (údajný disproporčný prístup k stranám, jednostranné vyhodnocovanie skutkového a právneho stavu, ignorovanie skutočností vyznievajúcich v neprospech dlžníka, založenie rozhodnutia na neúplnom skutkovom stave, neprihliadnutie na rozloženie dôkazného bremena a zjavné nadržovanie žalobcom) sú okolnosti, ktoré v zmysle § 49 ods. 2 CSP spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci. V prípade okolností tejto povahy nejde podľa CSP o dôvod vylučujúci sudcu z prejednávania a rozhodovania toho-ktorého sporu.

19. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že žalovaná neopodstatnene tvrdí, že v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. e/ CSP.

III.

20. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania tiež z § 420 písm. f/ CSP.

21. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP dopadá na tie „procesné“ nesprávnosti (chyby v procedúre prejednávania sporu), ktoré strane znemožňujú realizáciu jej „procesných“ oprávnení a zasahujú do práva na spravodlivý proces.

21.1. Procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu (1 Cdo 166/2018, 2 Cdo 19/2019, 3 Cdo 150/2018, 4 Cdo 27/2018, 5 Cdo 21/2018, 7 Cdo 27/2019, 8 Cdo 181/2018), teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie, vykonával dokazovanie, zohľadňoval procesné oprávnenia strán sporu, dbal o ich rovné postavenie a vytváral im procesnú možnosť na realizáciu ich procesných oprávnení v súlade so zákonom).

21.2. O nesprávny procesný postup, ktorý je relevantný podľa § 420 písm. f/ CSP, ide v prípade takého vedenia sporu, pri ktorom konajúci súd (senát, sudca alebo zamestnanec súdu) nerešpektuje procesné ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich civilné sporové (mimosporové) konanie, v dôsledku čoho je strane zmarená možnosť jej aktívnej účasti na konaní a prekazená realizácia jej patriacich procesných práv (až) v takej miere (intenzite), že tým dochádza k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (porovnaj napríklad R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018).

21.3. Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

21.4. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

22. Žalovaná v dovolacom konaní namietala, že procesný postup súdov oboch inštancií mal znaky vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP v dôsledku toho, že súdy rozhodli arbitrárne, bez náležitej reakcie na jej námietky a argumentáciu odôvodnenia do tej miery, že ich rozhodnutia sú nepreskúmateľné.

22.1. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) ale zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania. Na podstate zásady, podľa ktorej nepreskúmateľnosť je procesnou vadou, ktorá je odlišná od vady zmätočnosti, zotrvalo aj stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Treba zdôrazniť, že i keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od vady zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Toto stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

22.2. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v rozsudku

súdu prvej inštancie. Pri nazeraní na rozsudky súdov oboch inštancií ako jeden organický celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa domáhali žalobcovia (žalobou) a žalovaná (vzájomnou žalobou), čo v spore navrhovali strany, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako tieto úvahy posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu.

22.3. Odvolací súd považoval za správny kľúčový záver súdu prvej inštancie, podľa ktorého pri skutkovom zistení, že finančné prostriedky nevyplatila žalobcom žalovaná, nie je (čo do vzájomnej žaloby) žalovaná aktívne vecne legitimovaná. Stotožnil sa tiež s názorom, podľa ktorého je sporná časť záložnej zmluvy neplatná z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi. Pri prijímaní tohto záveru odvolací súd akcentoval to, žalobcovia za reálne poskytnuté prostriedky vo výške cca 180 000,- Sk mali žalovanej zaplatiť viac ako dvojnásobok. Záložnou zmluvou pritom založili ich byt, ktorého hodnota vysoko prevyšuje hodnotu uvedenú v záložnej zmluve, čo zreteľne preukazuje nezachovanie princípu proporcionality medzi výškou dlhu a hodnotou zálohu. Jej konanie - podľa názoru odvolacieho súdu - nemôže požívať právnu ochranu o to viac, že realizáciou záložného práva hrozí žalobcom neprimeraný zásah do práva na obydlie. Dovolací súd preto uzatvára, že z toho, čo je uvedené v odôvodneniach súdov oboch inštancií, je dostatočne zrejmé, z akých podkladov a z akých dôvodov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadili a aké závery zaujali.

22.4. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd v postačujúcej miere vyjadril k odvolaniu žalovanej a svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

23. Dovolateľka vytýka odvolaciemu a tiež prvoinštančnému súdu aj nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Namieta nesprávnosť alebo neúplnosť skutkových zistení, nevykonanie niektorých dôkazov, nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ako aj prijatie nenáležitých skutkových záverov. Podľa nej súdy, napriek tomu, že riadne preukázala uzavretie úverovej zmluvy a na jej základe poskytnutie peňažných prostriedkov žalobcom, vyhodnotili výsledky dokazovania nesprávne tak, že žalovaná žalobcom predmetné finančné prostriedky neposkytla. Najvyšší súd preto vo vzťahu k týmto námietkam pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

24. Obsahom dovolania (§ 124 CSP) je námietka žalovanej týkajúca sa vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, zreteľne vyvodzovaná tiež z právnych záverov odvolacieho súdu, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Namietaná je nesprávna interpretácia § 151a a § 151j Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 6 zákona č. 527/2002 Z.z., rovnako tiež nesprávnosť právnych záverov vyvedených zo skutkových zistení súdov. Žalovaná spochybňuje správnosť záveru, že nie je v danom prípade (čo do vzájomnej žaloby) aktívne vecne legitimovaná, lebo úverové prostriedky neposkytla žalobcom, resp. záveru, že žalobcovia nemali naliehavý právny záujem na určení neplatnosti spornej časti záložnej zmluvy. Žalovaná teda bezpochyby namieta, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. K takto formulovaným výhradám dovolateľky najvyšší súd uvádza, že právnym posúdením sa rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu; nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Najvyšší súd ale zotrváva na názore, podľa ktorého sa realizácia procesných oprávnení strany sporu neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012, R 24/2017 a tiež 1 Cdo 71/2018, 2 Cdo 49/2018, 3 Cdo 37/2018, 4 Cdo 1/2018, 5 Cdo 191/2018, 7 Cdo 79/2018, 8 Cdo 76/2018).

25. Naostatok, k časti dovolania namietajúcej prípustnosť dovolania žalovanej podľa § 420 písm. f/ CSP

dovolací súd pripomína konštatovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky obsiahnuté v jeho rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 196/2014, ktoré sa síce týkalo právneho stavu existujúceho do 30. júna 2016, je však naďalej aktuálne a plne uplatniteľné aj po tomto dni. V zmysle tohto rozhodnutia prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti. Na tom zotrávajú senáty najvyššieho súdu aj v súčasnosti (1 Cdo 28/2018, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 131/2017, 5 Cdo 151/2017, 7 Cdo 99/2017, 8 Cdo 200/2017). Ústavný súd Slovenskej republiky v bode 39. rozhodnutia zo 6. marca 2019 sp. zn. I ÚS 61/2019 uviedol, že „aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016 (Civilný sporový poriadok a Civilný mimosporový poriadok), je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP“. Aj podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky „nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

26. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalovanej nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné.

IV.

27. Podľa názoru žalovanej je jej dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

28. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

29. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 1 Cdo 169/2018, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 5 Cdo 46/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania (2 Cdo 101/2018, 3 Cdo 9/2019, 4 Cdo 83/2018, 8 Cdo 92/2018).

30. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

31. Žalovaná v dovolaní uviedla, že jej dovolanie je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/

CSP a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

32. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej už dovolací súd určitú právnu otázku riešil, rozhodovanie jeho senátov sa na jej riešení ustálilo, odvolací súd sa ale svojím rozhodnutím odklonil od takto „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

33. Aj ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka už bola dovolacím súdom riešená, ale (na rozdiel od § 421 ods. 1 písm. a/ CSP) nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe, lebo senáty dovolacieho súdu sa názorovo nezjednotili na riešení tejto otázky, čo sa navonok prejavilo v prijatí rozhodnutí spočívajúcich na odlišných právnych názoroch.

34. Súčasné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 a/ a c/ CSP v tej istej (identickej) právnej otázke je pojmovo vylúčené. „Odklon“ odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu totiž predpokladá existenciu ustálenej rozhodovacej praxe pri riešení danej otázky. Logicky je v takom prípade vylúčená možnosť prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, ktoré dopadá na situáciu, v ktorej už síce daná právna otázka bola dovolacím súdom riešená, dovolacie senáty ju ale riešia rozdielne, a preto nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

35. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (1 Cdo 206/2016, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 27/2017, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 35/2017, 7 Cdo 7/2018).

35.1. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie dovolacieho súdu mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priečiacemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj tiež Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382 a tiež 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

35.2. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

36. Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je povinný označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (8 Cdo 78/2017). Pokiaľ dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z uvedeného ustanovenia, neoznačil rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré o danej právnej otázke zaujali rozdielne právne závery, nemôže dovolací súd uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vtedy vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu (8 Cdo 141/2017). Podľa názoru najvyššieho súdu, ktorý vyjadril v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 66/2018, povinnosť odôvodniť dovolanie podané v zmysle § 421

ods. 1 písm. c/ CSP) znamená označiť právnu otázku, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a tiež rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

V.

37. Žalovaná v dovolaní špecifikovala právne otázky, ktoré sú podľa jej presvedčenia relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, a poukázaním na ňou označené rozhodnutia najvyššieho súdu podala vysvetlenie, od ktorých právnych záverov sa odvolací súd - podľa jej názoru - odklonil (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), resp. ktoré právne otázky sú dovolacím súdom rozhodované rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). Na prvý pohľad by sa preto mohlo zdať, že v zmysle časti IV. tohto uznesenia dovolacieho súdu sú dané všetky predpoklady, za splnenia ktorých možno uskutočniť meritórny dovolací prieskum; zákonom vymedzený účel dovolania a dovolacieho konania ale toto zdanie vyvracia.

38. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 110/2018 dospel k záveru, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak odvolací súd vec nesprávne právne posúdil alebo ak odvolací súd v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie nenapravil svojím procesným postupom. Tento dôvod ale nie je relevantný vtedy, keď neúspešná strana sporu v odvolaní nevyužila svoje právo nielen namietat' konkrétnu nesprávnosť, ale najmä tvrdiť okolnosti nasvedčujúce o opodstatnenosti odvolania. Pokiaľ tak neúspešná strana sporu (majúca možnosť podaním odvolania uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke) neurobila, hoci tak urobiť mohla (a mala), predmetná otázka sa nestala predmetom prieskumu zo strany dovolacieho súdu, ktorý v dôsledku toho ani nemal možnosť zaoberať sa touto otázkou a prípadne ju vyriešiť v rámci opravného konania. Najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí konštatoval, že „z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by dovolací súd preskúmaval rozsudok dovolacieho súdu (teda jeho zákonnú správnosť a spravodlivosť), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a ‚vyčkal? by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda obsahovo vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech (4 Cdo 40/2018)“.

39. Uvedené úvahy sú aktuálne aj v danom prípade.

39.1. Žalovaná podala 2. novembra 2017 v elektronickej podobe odvolanie, ktoré je v spise založené na čl. 183. V ňom uviedla, že tento jej riadny opravný prostriedok smeruje proti všetkým výrokom rozsudku súdu prvej inštancie, a to z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. a/ až h/ CSP. Po citácii ustanovení § 355, § 363, § 365 CSP vyslovila názor, podľa ktorého je napadnuté rozhodnutie v rozpore so zákonom, Ústavou Slovenskej republiky a konceptom Slovenskej republiky ako materiálneho právneho štátu. Následne sa kriticky vyjadrila k odôvodneniu rozsudku súdu prvej inštancie, avšak bez akejkoľvek konkretizácie tvrdenej absencie relevantného odôvodnenia. Samu podstatu odvolania uviedla v jeho záverečnej časti, v zmysle ktorej napadnuté rozhodnutie „nemôže ani strana, ani odvolací súd preskúmať, keďže rozhodnutie neobsahuje zásadné vysvetlenie všetkých podstatných dôvodov (podstatných pre rozhodnutie súdu), v odôvodnení sa uvádzajú tvrdenia, či skutočnosti všeobecného charakteru, alebo zjavne nesprávne, ktoré nie sú skutočnosťami relevantnými pre splnenie hypotézy príslušnej právnej normy, a preto je rozhodnutie (i jeho odôvodnenie) arbitrárne“.

39.2. Odvolací súd, posudzujúc opodstatnenosť predmetného odvolania žalovanej, v bode 8.

odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku uviedol, že žalovaná v podanom odvolaní neuviedla „konkrétne skutočnosti, so zreteľom na ktoré nesúhlasí s rozhodnutím súdu prvej inštancie, a prečo považuje jeho rozhodnutie za nesprávne“. Spresnil, že žalovaná „na štyroch stranách len všeobecne cituje ustanovenia CSP týkajúce sa odvolacieho konania, Ústavu SR a stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, v ktorom je ustálené, čo má obsahovať písomné vyhotovenie rozhodnutia“.

40. V zmysle § 363 CSP v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Podľa § 365 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že, a/ neboli splnené procesné podmienky, b/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, c/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, d/ konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, e súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, f/ súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, g/ zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo h/ rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

41. Každé podanie sa posudzuje podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP). Vychádzajúc z obsahu odvolania žalovanej, ktoré je v spise založené na čl. 183, je zrejmé, že rozsudok súdu prvej inštancie len formálne napadla zo všetkých dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 CSP. Reálne však namietla len procesný nedostatok (nedostatočné odôvodnenie) a bez akejkoľvek konkretizácie tiež nesprávne právne posúdenie. Žiadny z dôvodov, so zreteľom na ktoré tvrdí v dovolacom konaní prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP a dôvodnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 432 ods. 1 CSP, sa však v predmetnom odvolaní ani len nespomína.

41.1. Je preto zrejmé, že žalovaná - z materiálneho hľadiska - nevyužila svoje právo nielen namietať konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, ale najmä tvrdiť, konkrétne ktoré právne závery súdu prvej inštancie sú nesprávne, v čom súd prvej inštancie interpretačne alebo aplikačne pochybil a do rozporu s ktorými ustanovenia zákona sa dostali jeho právne úvahy. V danom prípade mala žalovaná ako procesne neúspešná strana vytvorenú procesnú možnosť uplatniť podaním riadne obsahovo vymedzeného odvolania svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu k právnemu posúdeniu veci súdom prvej inštancie, je však zrejmé, že i keď tak urobiť mohla (a mala), predmetné otázky ňou nastolené až v dovolacom konaní, sa z dôvodov na strane žalovanej nestali predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý vzhľadom na absenciu bližšej konkretizácie a vysvetlenia odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. h/ CSP nemal prečo sa týmito otázkami zaoberať.

41.2. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že v danom prípade nedáva žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré žalovaná mohla uplatniť (ale neuplatnila) už v odvolacom konaní, predkladala až dovolaciemu súdu. Bolo by v rozpore s účelom a zmyslom dovolacieho konania, pokiaľ by dovolací súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd nemal dôvodom určitou otázkou (argumentáciou) zaoberať, lebo žalovaná na túto otázku vôbec v odvolaní nepoukázala, prípadne jej riešenie súdom prvej inštancie ničím konkrétnym nespochybnila. Ako už bolo uvedené, dovolateľ môže v dovolaní (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré (neúspešne) namietol už v rámci odvolacieho konania (4 Cdo 40/2018, 4 Cdo 110/2018).

42. Pokiaľ žalovaná v odvolaní nielenže nevysvetlila, v čom spočíva nesprávnosť riešenia tých právnych otázok, ktoré v dovolacom konaní považuje za relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP, ale tieto otázky (ich riešenie) v odvolaní ani len nespomenula, nemôže ňou vznesená dovolacia námietka nesprávneho posúdenia veci v týchto otázkach založiť prípustnosť jej dovolania podľa týchto ustanovení.

43. Pre úplnosť treba uviesť, že v spise je na čl. 213 založené podanie právneho zástupcu žalovanej označené tiež ako odvolanie, ktoré bolo urobené v elektronickej podobe 13. novembra 2017.

43.1. Z ustanovenia § 125 ods. 2 CSP vyplýva, že podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v

elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada., pričom súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

43.2. Zo spisu vyplýva, že predmetný procesný úkon vo veci samej bol urobený v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu a právny zástupca žalovanej ho v lehote desiatich dní nedoplnil spôsobom uvedeným v § 125 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie v predkladacej správe (č.l. 241 spisu) a odvolací súd v odvolacom konaní na toto podanie neprihliadali. Predmetný procesný úkon žalovaná v dovolaní nespomenula a súdom nevytkla, že naň neprihliadali.

VI.

44. Zo všetkých uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná nedôvodne zastáva názor, podľa ktorého na základe jej dovolania možno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

45. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

46. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie žalovanej podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP (v časti namietajúcej vadu v zmysle § 420 písm. e/ a f/ CSP) a vo zvyšnej časti podľa § 447 písm. f/ CSP.

47. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

48. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 vo výroku o odmietnutí dovolania a vo výroku 2 : 1 vo výroku o trovách dovolacieho konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.